

1 שְׁנַיִם אוֹתוּיִן כְּסָבִין, אַחַד אוּחוּ בראש הסכין ואחד בקתו, וְשׁוֹחֲטִין
2 יחד, אַחַד מהם שוחט לְשֵׁם אֶחָד מִכָּל אֱלוֹי הַשָּׁמַיִם לְעִיל, דְּהֵיִינוּ
3 הַרִים או גבעות וכו', וְאֶחָד שוחט לְשֵׁם דָּבָר כְּפֶשֶׁר, דְּהֵיִינוּ שְׁחִיטָה
4 סתם, שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה, מחמת זה ששחט לשם ההרים או הגבעות.

גמרא

5 הגמרא מבארת מדוע השוחט לשם הרים אינו נאסר בהנאה. מקשה
6 הגמרא: מלשון משנתנינו שהשוחט לשם הרים שחיתתו פסולה,
7 משמע שפְּסוּלָה מלאכול, אִין ו-כן, אבל דין זְבָחֵי מִתִּים לֹא, ואין
8 הבשר נאסר בהנאה כדין תקרובת עבודה זרה שאסורה בהנאה.
9 וְרַמְיָנְהִי – וקשה מברייתא הַשׁוֹחֵט לְשׁוֹם הַרִים שְׁעֵשֶׂה הַהַר עבודה
10 זרה ושחט לשמו, או לְשׁוֹם זְבָעוֹת או לְשׁוֹם נְהָרוֹת או לְשׁוֹם
11 מְדַבְּרוֹת או לְשׁוֹם חֲפָה וְלִכְנָה או לְשׁוֹם כּוֹכָבִים וּמִזּוֹלֹת או לְשׁוֹם
12 מִיבָאֵל הַשָּׁר הַנְּדוּל או לְשׁוֹם שִׁילְשׁוּל [ו-תולעת] קָשָׁן, הָרִי אֱלוֹ
13 זְבָחֵי מִתִּים – יש לכל אלו דין תקרובת עבודה זרה ואסורים בהנאה
14 כמת. וקשה, מדוע במשנתנינו כתוב שהשוחט לשם אחד מכל אלו
15 שחיתתו פסולה רק באכילה, אך אין להם דין תקרובת עבודה זרה
16 ליאסר בהנאה.

17 מתרצת הגמרא: אִמַר אֲבִי, לֹא קָשְׁיָא, הָא – משנתנינו שאמרה
18 שאין להם דין תקרובת עבודה זרה, עוסקת באופן דְּאִמַר לְהָר –
19 ששחט לשם ההר, וזה אינו נעשה עבודה זרה כיון שהוא מחובר
20 לקרקע, ולכן גם הנשחט לשם הר אינו נאסר בהנאה, וְהָא –
21 הברייתא שאמרה שאסור בהנאה בתקרובת עבודה זרה, עוסקת
22 באופן דְּאִמַר לְגֵדָא דְהָר – ששחט לשם המלאך הממונה על ההרים
23 שהוא אינו מחובר לקרקע, ולכן הנשחט לשמו, נעשה תקרובת
24 עבודה זרה ואסור בהנאה.

25 הגמרא מדייקת מסוף דברי הברייתא שאין מדובר בשוחט לשם ההר
26 שהוא מחובר: דִּיקָא נְמִי – יש לדייק כך גם מדברי הברייתא עצמה,
27 דְּקָתְנִי – שהברייתא שנתה לשם הרים, דִּיקָא – דומה למה ששנתה
28 בסיפא בדין דְּמִיבָאֵל שַׁר הַנְּדוּל – שהוא אינו מחובר, והנשחט לשמו
29 נאסר בהנאה, וכך גם השוחט לשם הרים אין הפירוש ששוחט לשם
30 ההר שהוא מחובר, אלא לשם המלאך הממונה שהוא אינו מחובר,
31 ולכן נאסר בהנאה, שְׁמַע מִינָהּ.

32 כל דבר שעשאוהו עבודה זרה נאסר בהנאה, וזה הוא הנקרא איסור
33 'עבד', כמבואר במסכת עבודה זרה (טז), חוץ מבעלי חיים שאינם
34 נאסרים משום נעבד, וכן אינם נאסרים משום 'מוקצה', דהיינו דבר
35 שהפרישוהו לתקרובת עבודה זרה, כמבואר בתמורה (כט), ונלמד דין
36 זה מכך שהתורה הוצרכה לאסור נעבד ומוקצה לגבוה, דהיינו
37 לקרבן, מוכח שלהדיוט מותרים.

38 הגמרא מביאה דין בענין עבודה זרה ומקשה בהמשך ממשנתנינו:
39 אִמַר רַב הוֹנֵנָא, הִיתָה כְּהֵמַת חֲבִירוֹ רְבוּצָה לְפָנֵי עֲבוּדַת כּוֹכָבִים,
40 כִּיִּין שְׁעֵשֶׂה מַעֲשֵׂה בְּהֵמָה שְׁשָׁחַט כָּה לְשֵׁם עבודה זרה, אפילו שחט
41 רק סִימָן אֶחָד – הקנה או הושט, אִמַרְהָ בהנאה משום תקרובת
42 עבודה זרה, אף שתקרובת עבודה זרה אינה נאסרת בהנאה להדיוט,
43 ואף שהבהמה של חבירו ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו, כיון
44 שעשה בה מעשה, אסרה.

45 מבארת הגמרא: סָבַר לָהּ רַב הוֹנֵנָא, כִּי הָא דְאִמַר – כמו שאמר עוֹלָא
46 אִמַר רַבִּי יוֹחָנָן, אִף עַל פִּי שְׁאִמְרוּ חֲכָמִים, במסכת עבודה זרה (נד),
47 שְׁהִמְשַׁתְּחִינָה לְכַהֲמַת חֲבִירוֹ לְשֵׁם עבודה זרה, לֹא אִמַרְהָ אפילו
48 להקרב לקרבן על המזבח, ואין לזה דין נעבד, כיון שאין אדם אוסר
49 דבר שאינו שלו, אבל אם עֲשֵׂה כָּה בְּהֵמָה מַעֲשֵׂה, וכגון שניסך
50 לבהמה יין בין קרניה, אִמַרְהָ אף להדיוט, כיון שעל ידי מעשה, אדם
51 אוסר אף דבר שאינו שלו, וכשם שאמר עוֹלָא שבהמת חבירו
52 שעשאה עבודה זרה נאסרת על ידי מעשה, כך אמר רב הונא בשוחט
53 בהמת חבירו דהיינו שעשאה תקרובת עבודה זרה נאסרת על ידי
54 מעשה.

55 רב נחמן מקשה על רב הונא מברייתא: אִיתִיבִיהִי רַב נְחֶמָן לְרַב הוֹנֵנָא
56 מברייתא, הַשׁוֹחֵט קרבן חֲטָאֵת כְּפֶשֶׁת, כְּחוּץ – מחוץ לעזרה,
57 לְעֲבוּדַת כּוֹכָבִים, שעשה שלשה איסורים בשוגג, חִיִּיב להביא שְׁלֹשׁ
58 חֲטָאוֹת על שחילל שבת בשחיתת הבהמה, וששחט קדשים מחוץ
59 לעזרה, וששחט לשם עבודה זרה. וְאִי אִמַרְתָּ שאפילו בבהמת חבירו
60 כיון שעשה בה מעשה אסרה, אם כן גם בבהמת חטאת, אף שהיא
61 אינה שלו אלא של הקדש, כִּיִּין שְׁשָׁחַט כָּה סִימָן אֶחָד אִמַרְהָ
62 בהנאה משום תקרובת עבודה זרה, ויוצאת מידי הקדש ונעשית של
63 עבודה זרה, אם כן אִשְׁחֻזְמִי חוּץ לֹא לִיתֵיבִי – שלא יתחייב על
64 ששחט קדשים בחוץ,

המשך ביאור למס' חולין ליום שבת קודש עמ' ב

כשירה, לכן כתבה המשנה 'זה הכלל' לרבות השוחט לשם עולת נזיר
ששחיתו פסולה, משום דְּאִמַר נָרַד כְּצִינְעָא – כי יאמרו שמה נדר
נזירות בצניעא לפני שלושים יום, ובזמן קצר כזה לא היה ניכר
לאנשים שהוא נזיר, ויטעו לחשוב שעבשיו הוא מקדיש עולה
לנזירותו ושוחטה בחוץ, ויטעו לחשוב שקדשים בחוץ מותרים.
וכן בסיפא שכללה המשנה כל דבר שְׁאִינֵנו נִזְדָּר וְנִזְדָּב, השוחט
לשמו כשר, לְאִתּוּיִי – באה לרבות אם אמר ששוחט לשם עוֹלַת
יולדת, ששחיתו כשירה. אִמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר, לֹא שָׁנֵנו, שהשוחט לשם
עולת יולדת שחיתו כשירה, אֲלֵא באופן שְׁאִינֵנו לֹא אִשָּׁה, שאז ודאי
אינו יכול לנדור עולת יולדת, אֲכַל יֵשׁ לֹא אִשָּׁה, שחיתתו פסולה
אִמַר לְשָׁמָּה הוּא עוֹשֶׂה – כי יאמרו שבשביל אשתו שילדה הוא
מביא עולת יולדת. מקשה הגמרא: וְהָא לֹא קָאִמַר לְשֵׁם עוֹלַת
אִשָּׁתִי, ואם כן לא יטעו לומר שמקדיש עבשיו לעולת יולדת, ומדוע
שחיתו פסולה. מתרצת הגמרא: אִמַר רַבִּי אֲבָהוּ, רַבִּי אֲלֵעָזָר סָבַר
שמדובר במשנה כְּאִמַר לְשֵׁם עוֹלַת אִשָּׁתִי, ולכן שחיתו פסולה כי
יאמרו שעבשיו מקדישה ושוחטה לשם עולת אשתו.
הגמרא מקשה מה חידש רבי אלעזר: פְּשִׁימָא – הלא פשוט הוא דין
זה שאם יש לו אשה ששחיתו פסולה, כיון שמחויב בעולה, כשם
שאמר רבי אלעזר לעיל שהאומר 'לשם תמורת זבחי' אם יש לו קרבן
בביתו שחיתו פסולה, ומדוע הוצרך רבי אלעזר להשמיענו גם כאן
דבר זה.

1 שָׁנֵנו, אֲלֵא באופן שְׁאִינֵנו לֹא זְבָח [קרבן] כְּתוּב בִּיתוֹ, שאז לא יאמרו
2 שעבשיו הוא עושה תמורה כיון שאין לו קרבן להמיר, אֲכַל אם יֵשׁ
3 לֹא זְבָח כְּתוּב בִּיתוֹ שחיתו פסולה, אִמַר – כיון שיאמרו, שְׁאִמְרוּ
4 אִמַרְי כָּה – עבשיו הוא ממיר את הקרבן שיש לו בתוך ביתו בבהמה
5 זו, וכשוחטה הרי שוחט קדשים בחוץ. שואלת הגמרא: וְהָא לֹא
6 קָאִמַר לְשֵׁם תְּמוּרַת זְבָחִי, שיהיה משמע שממיר בו את הקרבן,
7 אלא אמר לשם תמורה שמשמע שרוצה לנדור תמורה וידעו הרואים
8 שאין ממש בדבריו משום שתמורה אינה באה בנדר או בנדבה אלא
9 רק כשממירו בקרבן אחר. מתרצת הגמרא: אִמַר רַבִּי אֲבָהוּ, רַבִּי
10 אלעזר סָבַר שבמשנה מדובר כְּאִמַר לְשֵׁם תְּמוּרַת זְבָחִי, שמשמע
11 שממיר בו קרבן, ולכן אם יש לו קרבן בביתו שחיתו פסולה, כי
12 יאמרו שעבשיו ממירו ושוחטו לשם קרבן.

13 שנינו במשנה: זֶה הַכֹּלֵל, כל דבר שנידר ונידב, השוחט לשמו אסור.
14 שואלת הגמרא: לְאִתּוּיִי מַאי – מה באה המשנה לרבות כששנתה
15 שוב 'זה הכלל', הרי כל דיני כלל זה כבר כתובים קודם לכן במשנה.
16 מתרצת הגמרא: המשנה באה לְאִתּוּיִי – לרבות אם אמר ששוחט
17 לשם עוֹלַת נְזִיר שְׂבָא בְנֵדָר וּבְנֵדְבָה, ששחיתו פסולה, משום
18 שיאמרו שהוא נזיר ועבשיו מפרישה ושוחטה, ואילו לא היתה שונה
19 המשנה 'זה הכלל' כדי ללמדנו דין זה, לא היינו למדים זאת
20 מהשוחט לשם עולה שכתוב ברישא, דְּמַהוּ דְּתִימָא, הָא לֹא נָרַד –
21 כי שמה תאמר שכיון ששוחט זה, לא נדר נזירות הרי אינו יכול
22 להביא עולת נזיר, וידעו הכל שאין בדבריו כלום ותהיה שחיתו

חולין דף מ עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שישי) קמה

משיים את השחיטה כשעדיין זה קדשים, ומתחייב בזה גם על שחוטי
חוי. 54
רב פפא מבאר שהקושיא מהברייתא היתה רק כיון שחידש רב הונא
שאוטר במעשה כל שהוא: אָמַר רַב פֶּפְאָה, אִי לֵאוּ דְאָמַר – אם לא
56 היה אומר רב הונא, שמשפיק סִימָן אַחַד בשביל לאסור את הבהמה
57 לעבודה זרה, לֹא הָוִיא הַתְּמָת תַּיּוֹבְתִיהָ – לא היה קשה מהברייתא
58 של השוחט חטאת על עולא שאמר שכשעשה מעשה בבהמת חבירו
59 לעבודה זרה אסרה, משום שהיינו אומרים, מֵאִי מַעֲשֶׂה – מהו
60 המעשה שאמר עולא, דווקא מַעֲשֶׂה רַבָּה – מעשה גדול ולא מעשה
61 כל שהוא, ולא קשה מהברייתא מדוע חייב על שחוטי חוי, כי עד
62 שלא גמר את השחיטה לא נאסרה החטאת מחמת עבודה זרה,
63 ונמצא ששחט קדשים בחוי, ורק בגלל שרב הונא אמר שנאסרת
64 בשחיטת סימן אחד, והוכיח על עולא שכונתו מעשה כל שהוא,
65 קשה מהברייתא.
66 רב פפא מבאר עוד שקושיא זו היתה רק כיון שחידש רב הונא שיכול
67 לאסור אף בשל חבירו: וְאָמַר רַב פֶּפְאָה, אִי לֵאוּ דְאָמַר – אם לא
68 שאמר רב הונא, שיכול לאסור אף בְּהֵמַת חֲבֵרוֹ, לֹא הָוִיא הַתְּמָת
69 תַּיּוֹבְתִיהָ – לא היה קשה עליו מהברייתא של השוחט חטאת, מֵאִי
70 מַעֲשֶׂא – מהו הטעם שלא היה קשה, משום שהיינו אומרים שרק
71 יִדְיָהּ מִצֵּי אֶסֶר – רק בהמה שלו סבר רב הונא שיכול לאסור על
72 ידי מעשה כל שהוא, אבל דְּחֻבְרִיהָ לֹא מִצֵּי אֶסֶר – אבל של חבירו
73 אינו יכול לאסור אלא רק במעשה גדול, ולכן דיברה הברייתא דווקא
74 בחטאת שאינה שלו אלא של הכהנים, שאינה נאסרת עד סוף
75 השחיטה, ואז מתחייב גם על שחוטי חוי, ולא דיברה על שלמים
76 שהם שלו ונאסרים כבר בתחילת מעשה השחיטה, ורק בגלל שרב
77 הונא חידש שאוסר אפילו של חבירו, קשה מהברייתא.
78 שואלת הגמרא: פְּשִׁימָא – הלא פשוט הוא שאם לא היה יכול לאסור
79 של אחרים לא היה קשה מהברייתא, היות וחטאת אינה שלו אלא
80 של הכהנים ועד סוף השחיטה היא עדיין קדשים, ולמה הוצרך רב
81 פפא להשמיענו דבר זה. מתרצת הגמרא: מַהוּ דְּתִימָא – שמה
82 תאמר, בֵּינָן דְּקָנִי לִיהָ לַחֲטָאת לְכַפְרָה על עוונותיו, בְּיָדֶיהָ דְּמֵאִי
83 – נחשבת בשלו, ואם כן תיאסר מיד במעשה כל שהוא, ושוב לא
84 יתחייב על שחוטי חוי כיון שכבר פקע ממנה שם קדשים ונעשה של
85 עבודה זרה, קָא מְשַׁמְעֵ לָן – משמיענו רב פפא שאין הדבר כן אלא
86 אף שבאה לכפרה אינה נחשבת שלו אלא של הכהנים, ואילו לא
87 היה יכול לאסור בהמת חבירו לא היה קשה על רב הונא מהברייתא
88 כיון שחטאת אינה שלו.
89 הגמרא מביאה אמוראים שנחלקו על רב הונא: (נְעִיז, הוא סִימָן
90 לשמות האמוראים המובאים להלן שנחלקו על רב הונא). רַב נְחֵמָן
91 וְרַב עֲמֵרָם וְרַב יִצְחָק אָמְרִי, השוחט בהמת חבירו אפילו לגמרי לא
92 אסרה, משום שֵׁאִין אֵדָם אוֹסֵר דְּכָר שֵׁאִין שְׁלוֹ, וחולקים על רב
93 הונא שאמר (לעיל ע"א) שאם היתה בהמת חבירו רבוצה לפני עבודת
94 כוכבים ושחט אותה, אסרה.
95 הגמרא מקשה עליהם מהברייתא שמובאת לעיל: מִיַּתִּיבִי, הַשּׁוֹחֵט
96 תְּמָת בְּשִׁפְתָּהּ, בְּחוּץ, לְעֹבֶדֶת פּוֹכְבִים, תַּיּוֹבְתִיב שְׁלֵשׁ תְּמָאוֹת,
97 וְאוֹקְמִינָן – והוצרכנו להעמיד לעיל את הברייתא דווקא בְּתְּמָת
98 הָעוֹף וּבְחֻצֵי קִנָּה פְּגוּם, ומדייקת הגמרא. מַעֲמָא דְּתְּמָת הָעוֹף
99 הוּא – דין הברייתא שחייב שלש חטאות נאמר רק משום שמדובר
100 בחטאת העוף, כיון דְּבּוֹלְהוּ בְּהַרְי קְאָתִין – שכל החיובים
101 מגיעים ביחד, כיון שמשפיק בעוף שחיטת סימן אחד, ומדובר כשהיה
102 חצי קנה פגום, שאז במעשה כל שהוא שסיים את שחיטת הסימן,
103 מתחייב על עבודה זרה וקדשים בחוי ואיסור שבת ביחד,
104

משום שכששוחטה כְּמִתְהַדֵּ בְּעֵפֶר הוּא, משום שהבהמה נאסרת
1 ונעשית עבודה זרה, ולא שחט בהמת קדשים. מתרצת הגמרא: אָמַר
2 רַב פֶּפְאָה, הֵכָא בְּרִייתָא אין מדובר בחטאת בהמה אלא בְּתְּמָת
3 הָעוֹף עֲקָרִין, שכאשר היא נעשית כהלכתה בתוך העזרה מולקים
4 את העוף בסימן אחד, ולכן בחוי בשחיטת סימן אחד מתחייב על
5 שחוטי חוי, דְּבּוֹלְהוּ בְּהַרְי קְאָתִי – שכל החיובים באים יחד,
6 כי שם עבודה זרה לא חל עד שגומר לשחוט את העוף בסימן אחד,
7 ועד אז זה עדיין קדשים ומתחייב על שחוטי חוי.
8 מקשה הגמרא: מְבַדֵּי (הרי) רַב הוּנָא, בְּמָאן אָמְרָה לְשִׁמְעִיתָה –
9 כמו מי אמר את הדין שלו, שאמר שאף שהמשתחוה
10 לבהמת חבירו לא אסרה, אם עשה בה מעשה אסרה, וְעוֹלָא מַעֲשֶׂה
11 כָּל דְּהוּ קְאָמַר – ועולא סובר שאפילו אם עשה רק מעשה כל שהוא
12 גם כן נאסרה, שהרי רב הונא שאמר שהבהמה נאסרת בשחיטת סימן
13 אחד סמך דבריו על עולא שאמר שהבהמה נאסרת בעשיית מעשה,
14 ואם כן אין כוונתו למעשה שלם שהרי שחיטת סימן אחד אינה
15 מעשה שלם, ואם כן על כרחך שאין כוונת רב הונא לשחיטת סימן
16 שלם דווקא, אלא אפילו בחצי סימן נאסרת, ואם כן שוב קשה מדוע
17 חייב על ששחט קדשים בחוי, והרי כבר מששחט בה מעט נאסרה
18 החטאת משום עבודה זרה, וכשסיים את הסימן כבר אינה של
19 הקדש.
20 הגמרא מתרצת באופן אחר: אָלָא מדובר בברייתא אפילו בחטאת
21 בהמה, וּבְאִמְרָא בשעה ששוחט, שרק בְּנִמְרָ וְבִיָּהּ הוּא עוֹבְדָה את
22 העבודה זרה ולא קודם, אם כן לא נאסרה הבהמה מחמת עבודה זרה
23 ולא נתבטל ממנה שם קדשים עד סוף השחיטה, ונמצא ששחט
24 קדשים בחוי ולכן מתחייב גם על שחוטי חוי.
25 הגמרא מקשה על התירוץ: אִי הָכִי – אם כן שהטעם שחייב גם על
26 שחוטי חוי, הוא משום שאומר שרק בסוף השחיטה הוא עובד את
27 העבודה זרה, מֵאִי אִירֵיא תְּמָת – מדוע נקט התנא בברייתא דווקא
28 חטאת, לִישְׁמִיעֵנָן – יאמר התנא 'השוחט את הַזֶּבַח' שלשן זו כוללת
29 את כל הזבחים ולא רק חטאת, כיון שאם מדובר שאומר שרק בסוף
30 השחיטה הוא עובד את העבודה זרה, אם כן בכל הקרבנות הוא
31 יתחייב משום שחוטי חוי, אלא ודאי מדובר כשמתכוין לעבודה זרה
32 מתחילת השחיטה, והטעם שהברייתא דיברה על חטאת דווקא
33 משום שאין לבעלים חלק בה והיא כולה לכהנים, ורק בה לא מספיק
34 מעשה כל שהוא, היות ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו, ולכן עד סוף
35 השחיטה אינה נאסרת ועדיין היא קדשים ומתחייב על שחוטי חוי,
36 אבל אילו היתה הברייתא נוקטת 'ובח' שמשמעותו אף שלמים שהם
37 של הבעלים, לא היה חייב משום שחוטי חוי כי נאסרו במעשה כל
38 שהוא בתחילת השחיטה, ופקע מהם שם הקדש. ואם כן קשה על רב
39 הונא שאמר שבבהמת חבירו אוסר במעשה כל שהוא, מהברייתא
40 שנקטה שדווקא בחטאת חייב משום שחוטי חוי, ומשמע משום שאין
41 אדם אוסר דבר שאינו שלו במעשה כל שהוא ולא נאסרה עד גמר
42 שחיטה.
43 הגמרא שבה לתרץ שמדובר בחטאת העוף, ובאופן אחר: אָלָא אָמַר
44 מִר זוֹמְרָא מְשַׁמֵּיהָ דְּרַב פֶּפְאָה, מדובר בברייתא בחטאת העוף שחייב
45 עליה בשחיטת סימן אחד בחוי, ואין להקשות שכיון שהחטאת
46 נאסרת במעשה כל שהוא מתחילת השחיטה, מדוע חייב על שחוטי
47 חוי, כיון שְׁתָּכֵא בְּמֵאִי עֲקָרִין, בְּגוֹן שְׁהִיָּה חֲצִי קִנָּה פְּגוּם, כלומר
48 שסימן השחיטה דהיינו הקנה היה חתוך חציו קודם השחיטה, וְהוֹסִיף
49 עָלָיו כָּל שְׁהוּא, וְגַמְרוּ – וסיים את השחיטה, דְּבּוֹלְהוּ בְּהַרְי דְּהַרְי
50 קְאָתִין – שכל החיובים באים יחד, שכיון שחצי קנה היה פגום קודם
51 שבא לשחוט, נמצא שבמעשה כל שהוא ששוחט לעבודה זרה, הוא
52